

Påverka samhällsplaneringen

Västsverige växer och nya byggen är ständigt på gång. Från att planeringen påbörjas till att allt är klart tar det flera år. När spaden väl är i marken är det för sent att lämna in synpunkter. Men det går att vara med och påverka tidigare i processen.

I den här övningen får eleverna undersöka vilka byggplaner som finns i kommunen just nu. De får även lära sig mer om planprocessen och i vilket skede det går att tycka till.

TIDSÅTGÅNG: 60 minuter

FÖRBEREDELSE FÖR PEDAGOGEN:

- ✓ Gå in på er kommuns hemsida och leta upp pågående detaljplaner. För de 13 kommunerna i Göteborgsregionens kommunalförbund har vi samlat direktlänkar till respektive kommuns sidor med detaljplaner och byggprojekt här: www.scoop.it/t/byggnadsprojekt
- ✓ Du kan behöva justera några frågor utifrån hur lättillgängligt materialet är.
- ✓ Dela in eleverna i grupper om 2-3 personer.

MATERIAL

- ✓ Eleverna behöver ha tillgång till ett digitalt verktyg per grupp (dator eller surfplatta).
- ✓ Skriv ut elevbladet eller lägg upp det på en gemensam lärplattform.
- ✓ Skriv ut faktabladet *Planprocessen* eller lägg det i en klassgemensam databas.

Påverka samhällsplaneringen

Västsverige växer och nya byggen är ständigt på gång. Från att planeringen påbörjas till att allt är klart tar det flera år. När spaden väl är i marken är det för sent att lämna in synpunkter. Men det går att vara med och påverka i ett tidigare skede.

Vilka byggplaner finns i er kommun? Och hur kan ni vara med och påverka det framtida samhället? I den här övningen får ni lära er mer om hur nya hus och områden planeras och när det går att vara med och tycka till.

1. Gå in på er kommuns hemsida och leta upp pågående detaljplaner, eller gå till www.scoop.it/t/byggnadsprojekt och klicka på er kommuns sida. Här finns alla byggprojekt som är planerade just nu.

- Leta reda på ett byggprojekt som du tycker verkar intressant.
- Skriv ett par meningar om vad som planeras. Fundera också över: Var någonstans ska området byggas och hur kan man ta sig dit? Vad tycker ni om idéerna i planen?
- Var i processen ligger ärendet just nu? (Se faktabladet *Planprocessen*.)
- Vad innebär det? Skriv ett par meningar om det.

2. Leta reda på ett projekt där det går att lämna in synpunkter just nu.

- Var i processen ligger projektet?
- Hur länge är det möjligt att lämna in synpunkter?

Alingsås byggde upp kommunen i Minecraft under namnet Blockingsås. Under projektet kunde alla som ville bygga upp sin drömstad i spelet. Under samma period presenterades en förhandstitt på kommunens nya digitala översiktsplan. Bild: Alingsås kommun

Faktablad Planprocessen¹

Mark, vatten och luft är resurser vi alla delar och som påverkas när nya hus och områden byggs. För att kunna väga olika intressen mot varandra gör kommunen en detaljplan innan något byggs. Detaljplaner beskriver vad som får byggas. En viktig del av processen med att ta fram en detaljplan (planprocessen) är att alla kan vara med och tycka till.

Kommunerna planerar byggandet på lång och kort sikt. Översiktsplanen visar hur mark och vatten i kommunen ska användas på lång sikt, till exempel vilka områden som ska utvecklas och vilka områden som ska bevaras som de är. Innan politikerna fattar beslut om översiktsplanen vill de veta vad invånarna tycker och alla som vill kan lämna in synpunkter, på samma sätt som med detaljplaner. Detaljplanerna beskriver mer noggrant hur mark och vatten i kommunen får användas, till exempel för bostäder, kontor, parker eller vägar. De reglerar också hur stora och höga byggnader får vara, och styr ibland även hur byggnader får se ut. Syftet med att ta fram detaljplaner är att varje plats ska användas till det den är mest lämpad för. Det avgör man genom att utreda olika perspektiv och förutsättningar för området under planprocessen. Information om aktuella detaljplaner brukar finnas på kommunens hemsida. Ofta finns även en utställning av detaljplaner som är öppna för synpunkter i kommunhuset, på biblioteket eller någon annan plats i kommunen. Planprocessen regleras av plan- och bygglagen (PBL). Så här går planprocessen till:

1. PLANBESKED

Den som vill bygga något som kräver en detaljplan ansöker om ett planbesked hos kommunen. Planbeskedet talar om ifall kommunen kommer att ta fram en detaljplan eller inte.

2. PROGRAM (OM DET BEHÖVS)

I vissa fall kan kommunen besluta att det behövs ett planprogram innan arbetet med detaljplanen kan starta. Ett planprogram är mer övergripande än en detaljplan och görs över ett större område. Ofta behövs ett program när ny mark ska planeras. Innan kommunen fattar beslut om planprogrammet får invånarna lämna synpunkter på förslaget.

3. SAMRÅD

I samrådsskedet görs den största delen av arbetet med att ta fram detaljplanen. Kommunen och den som vill bygga något arbetar tillsammans fram ett förslag på detaljplan, och utreder viktiga frågor. Exempel på sådana frågor är: Hur fungerar marken att bygga på? Hur påverkas de som bor runt omkring? Är luft- och ljudmiljön i området tillräckligt bra för dem som ska flytta in när det är färdigbyggt? Finns det några speciella växt- eller djurarter i området som måste skyddas? Finns det några fornlämningar eller viktiga kulturhistoriska minnen? När ett planförslag finns färdigt går det ut på samråd, vilket betyder att alla som vill kan lämna synpunkter.

4. GRANSKNING

Kommunen arbetar om planförslaget utifrån de synpunkter som har kommit in. Det slutliga planförslaget presenteras för allmänheten och alla kan återigen lämna synpunkter. Detta kallas för granskning. Då kan du också se om de synpunkter du lämnade under samrådet har tagits med i förslaget.

5. PLANEN ANTAS

Efter eventuella ändringar antar kommunens politiker detaljplanen.

6. ÖVERKLAGAN

Om du berörs av förslaget kan du överklaga politikernas beslut. Men då måste du ha lämnat in skriftliga synpunkter tidigare, senast under granskningskedet.

1) Boverkets hemsida: <http://boverket.se/sv/PBL-kunskapsbanken/planering/>
Göteborgs stads hemsida: <https://stadsutveckling.goteborg.se/sv/planprocessen/>

5. PLANEN VINNER LAGA KRAFT

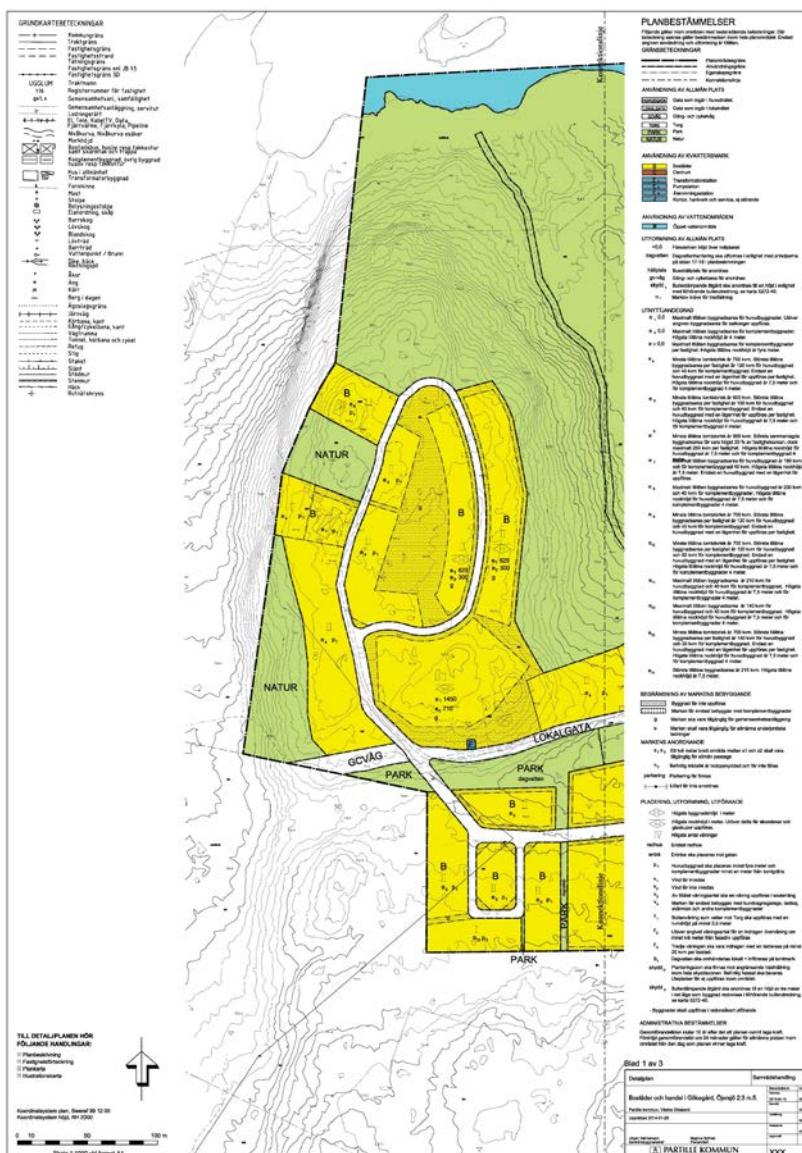
Tre veckor efter att politikerna har fattat beslut vinner planen laga kraft, om ingen har överklagat. Det betyder att den gäller och inte längre kan överklagas. Om någon har överklagat detaljplanen avgör mark- och miljödomstolen om planen ska vinna laga kraft eller inte.

7. BYGGNATION

Innan bygget kan starta måste detaljplanen ha vunnit laga kraft. Den som ska bygga behöver också ha fått ett bygglov, som byggaktören ansöker om hos kommunen.

8. FÄRDIGSTÄLLT BYGGE

Nu är bygget klart och kan börja användas.

Detaljplan från Partille kommun.

Arbeta vidare

- Vad tycker ni om de detaljplaner ni har hittat? Skicka in synpunkter på en detaljplan som är ute på samråd eller granskning just nu.
- Se Trafikverkets film *Från planering till byggande*. Den handlar om hur man kan påverka när Trafikverket ska bygga vägar och järnvägar. Finns det något väg- eller järnvägsprojekt som ni kan tycka till om? Gå in på Trafikverkets sida och leta upp projekt nära dig.
www.trafikverket.se/nara-dig/Projekt

Från planering till byggande

Tips

- I Göteborgs Stad finns *Min stad*, en 3D-karta där det går att skriva in sina idéer om hur staden ska utvecklas. Det går även att se vad andra tycker:
www.minstad.goteborg.se/minstad/index.do
- Göteborgs Stad har också en egen sida för stadsutveckling:
www.stadsutveckling.goteborg.se

Finns det något liknande i er kommun?

LGR 11

SAMHÄLLSKUNSKAP

Förmåga: Reflektera över mänskliga rättigheter samt demokratiska värden, principer, arbetssätt och beslutsprocesser.

Central innehåll: Individens och gruppernas möjligheter att påverka beslut och samhällsutveckling samt hur man inom ramen för den demokratiska processen kan påverka beslut.

GY11

SAMHÄLLSKUNSKAP

Syfte: Undervisningen ska bidra till att skapa förutsättningar för ett aktivt deltagande i samhällslivet.

Förmåga: Kunskaper om demokrati och de mänskliga rättigheterna såväl de individuella som de kollektiva rättigheterna, samhällsfrågor, samhällsförhållanden samt olika samhällens organisation och funktion från lokal till global nivå utifrån olika tolkningar och perspektiv.